

Мирјана Ђорковић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за романистику
corkovic.mirjana@fil.bg.ac.rs

UDC: 811.135.1(082)(049.32)
821.135.1(082)(049.32)
Приказ

МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
LIMBA, LITERATURA ŞI CULTURA ROMÂNĂ:
PROVOCĂRI ŞI PERSPECTIVE
РУМУНСКИ ЈЕЗИК, КЊИЖЕВНОСТ, КУЛТУРА:
ИЗАЗОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ
ROMANIAN LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE:
CHALLENGES AND PERSPECTIVES

Београд, Филолошки факултет Универзитета у Београду,
25–26. мај 2023. године

Поводом обележавања 60 година од оснивања Студијске групе за румунски језик и књижевност при Катедри за романистику Филолошког факултета Универзитета у Београду од 25. до 26. маја 2023. године на Филолошком факултету у Београду организована је Међународна научна конференција *Limba, literatura şi cultura română: provocări şi perspective* = Румунски језик, књижевност, култура: изазови и перспективе = *Romanian Language, Literature and Culture: challenges and perspectives*. Конференција је била намењена академској заједници која је на оригиналан и свеобухватан начин обрадила кровну тему *Румунски језик, књижевност, култура: изазови и перспективе* из различитих иновативних и актуелних теоријско-методолошких перспектива. Конференција је окупила 53 истраживача из реномираних академско-образовних институција из 11 европских земаља. Поред 10 саопштења учесника из Србије, 37 излагања су представили учесници из иностранства, и то из Француске, Хрватске, Италије, Израела, Мађарске, Пољске, Румуније, Северне Македоније, Словеније и Шпаније.

Представљена саопштења допринела су истраживању језичког и културног богатства овог дела Европе, пружајући нове увиде не само

у области румунистике, него и у ширим разматрањима румунистике у односу на српски језик, књижевност и културу, са којима је у директном контакту, те у контексту романске филологије, славистичко-романских веза и балканологије, као и студија културе, регионалних и европских студија. Један број саопштења је обрађивао теме са директном применом у настави румунског језика, књижевности и културе, доприносећи развоју ове области и квалитету наставног материјала за језик који се ређе учи, не само у Србији, већ и шире.

Приликом свечаног отварања представници Филолошког факултета су поздравили учеснике и уручили повеље захвалности за подршку и допринос промоцији и развоју студија румунистике следећим институцијама: Амбасади Румуније у Србији, Западном универзитету у Темишвару, Универзитету Трансилванија из Брашова, Институту за румунски језик и Компанији Windvision International, као и појединцима, проф. др Мариани Дан са Студијске групе за румунски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Београду, те пленарним говорницима, проф. др Октавији Неделку са Универзитета у Букурешту, проф. др Јону Богдану Лефтеру са Универзитета у Букурешту, проф. др Томашу Климовском са Универзитета у Познању и проф. др Богдану Тари, са Западног универзитета у Темишвару. Истог дана, Амбасада Румуније организовала је свечани пријем за учеснике скупа. Амбасадорка Румуније, њена екселенција Силвија Давидоју (Silvia Davidoiu), уручила је плакете Филолошком факултету Универзитета у Београду, као и Студијској групи за румунски језик и књижевност, за изванредан допринос неговању и промовисању румунистике током протеклих шест деценија.

Првог дана су одржана два пленарна излагања: др Јон Богдан Лефтер (Ion Bogdan Lefter), професор румунске књижевности са Универзитета у Букурешту, изложио је систематски приступ теми румунског језика, књижевности и културе у Румунији и ван њених граница у данашњем постмодерном контексту, док је др Ђорђе Богдан Тара (George Bogdan Târa), професор историје румунског језика са Западног универзитета у Темишвару, разматрао у којој су мери граматике румунског језика писане на латинском допирнеле модернизацији и уједињењу књижевног румунског језика. Другог дана конференције одржана су још два пленарна предавања: прво је др Октавија Неделку (Octavia Nedelcu), професорка србистике са Универзитета у Букурешту, изложила детаљан преглед рецепције српске књижевности у Румунији, фокусирајући се на изазове са којима се њено превођење суочава у трећем миленијуму; затим је др Томаш Климовски (Tomasz Klimkowski), професор румунског језика и балканолог са Универзитета у Познању, анализирао старе и нове изоглосе румунског језика у ареалном контексту.

После пленарних предавања, рад скупа се одвијао током два дана на румунском, српском и енглеском језику. Излагања су била груписана по

темама и/или хронолошки у више паралелних сесија посвећених књижевности, лингвистици, примењеној лингвистици, језичким и културним контактима на Балкану, обухватајући саопштења 43 истраживача.

Сесије о румунској књижевности и култури обухватиле су радове десет истраживача. Александра-Јоана Арсене (Alexandra-Ioana Arsene) са Универзитета Трансилванија у Брашову анализира је документарне одлике књижевности, фокусирајући се на представе о маргинализованим заједницама у књизи Василеа Ернуа (Vasile Ernu) *Mică trilogie a marginalilor*. Силвија Ђурђу (Silvia Giurgiu) са Универзитета у Загребу, истраживала је минималистички тип нарације у роману *Domnul K. eliberat* Матеја Вишнијека (Matei Vișniec), конструисаном као одговор на *Процес* Франца Кафке. Елена-Данијела Макарије (Elena-Daniela Macarie) са Универзитета Трансилванија у Брашову испитивала је универзалну димензију друштвених представа у контексту комунизма у савременим румунским романима, док је Ана-Марија Пушкашу (Ana-Maria Pușcașu) са Универзитета у Кракову говорила о постмодерној румунској поезији. Андреа Гица (Andreea Ghița) са Универзитета у Букурешту предложила је три нова приступа наслеђу баладе *Миорица (Miorița)* у савременој настави румунске књижевности и културе, на основу истраживања значења речи *миоритички/mioritic* у савременој штампи на румунском, која осцилирају од глорификације до демитизације. Алина Бако (Alina Bako) са Универзитета у Сибијуу анализира је конструкцију имагинарног и стварног простора у романима Ливију Ребреануа из перспективе књижевне географије, док је Никола Миљковић испитивао симболистичку доктрину у песми *Градска ноћ* Ђорђа Баковије (George Bacovia). Темом историје, фикције и поетике у прози Сорина Титела (Sorin Titel) бавио се Данијел Сорин Винтила (Daniel Sorin Vintilă) са Универзитета у Новом Саду, док је Ива Лековић са Универзитета уметности у Београду анализира метафилмске одлике историографске метафикције која се бави контроверзним и трауматичним питањима из румунске прошлости у филмовима Радуа Жудеа (Radu Jude).

Један низ радова обухватио је различите аспекте румунске књижевности и културе ван Румуније. Душица Ристин (Dușița Ristin) са Универзитета у Букурешту истраживала је активности и доприносе послератне генерације румунских интелектуалаца у Војводини српско-румунским односима, испитујући преплитање културних модела из Румуније и Војводине. Мариана Дан са Универзитета у Београду истражила је неоавангардну поетику клокотризма кроз призму интер- и транскултуралности, као и њен допринос румунско-српским културним и књижевним везама. Јудит Калинеску (Iudith Călinescu) са Универзитета у Сегедину се определила да анализира књижевна дела румунских песника из Мађарске. Дијана Михуц (Diana Mihuț) са Западног универзитета у Темишвару говорила о свом искуству теренског истраживања у Војводини, у домену

кулинарске традиције, указујући на важност њеног проучавања за разумевање румунске културе у Банату, док је Кармен Димитрију (Carmen Dimitriu) с Универзитета у Тел Авиву говорила о румунском језику и култури у Гагаузији, фокусирајући се на Музеј села у месту Авдарма.

Више сесија било је посвећено подучавању румунског језика као L2, румунског као наследног језика и традуктологији у настави румунског. Габријела Бириш (Gabriela Biriş) са Универзитета у Букурешту је разматрала питање подучавања медицинске терминологије, указујући на неопходност дефинисања квантитативних и квалитативних критеријума за избор малог појмовног речника који одговара сваком нивоу учења језика, док је Кристина Елена Гогаца (Cristina-Elena Gogața) са Универзитета у Пизи анализирила проблематику подучавања културе посредством медицинског вокабулара у оквиру уџбеника румунског језика за посебне сврхе. Јоана Жијеану (Ioana Jieanu) са Универзитета у Љубљани истраживала је развој прагматичке компетенције у подучавању румунског језика као L2 посредством гејмификације вежби, како би се унапредила мотивација у учењу, док је Надија Оброча (Nadia Obrocea) са Западног универзитета у Темишвару испитивала проблематику одређености у дидактици румунског језика као страног. Николета Нешу (Nicoleta Neșu) са Универзитета Сапијенца у Риму бавила се питањем румунског као наследног језика у Италији, узимајући у обзир и контекст наставе.

Пет радова се бавило актуелним разматрањима наставе румунског језика у дигиталном контексту и/или у вези са употребом аутентичног материјала. Андреа Телетин са Новог универзитета Сорбона и Јулија Ника (Iulia Nica) са Универзитета у Саламанки бавиле су се употребом мултимодалног аутентичног материјала ради унапређења активности слушања на различитим нивоима учења румунског као L2, а Мирјана Ђорковић са Универзитета у Београду је анализирила могућност употребе подкаста у развоју интеркултуралности, активности слушања и дигиталне компетенције. Ивана Олујић са Универзитета у Загребу истраживала је у којој мери машински превод текста може да се користи као дидактички инструмент у подучавању превођења са румунског на хрватски језик, док су Саша Марјановић и Душица Терзић са Универзитета у Београду анализирали паралелне корпусе с румунским и српским језиком, указујући на постојеће стање и даље перспективе, као и на могућности примене, укључујући и наставу румунског језика. Ана-Марија Раду Поп (Ana-Maria Radu-Pop) и Габријел Бардашан (Gabriel Bărdășan) са Западног универзитета у Темишвару су истражили предности и изазове процеса наставе румунског у контексту интегрисане дидактике интерразумевања и употребе аутентичног материјала у активностима рецепције говорника других романских језика.

Посебна сесија била је усредсређена на директна лингвистичка истраживања више варијетета румунофоних заједница ван граница

Румуније, а обухватила је пет радова. У саопштењу Петра Радосављевића са Универзитета у Загребу анализирани су лексичке посебности у говору Бањаша у Хрватској у контакту са стандардним хрватским језиком, са кајкавским дијалектом, али и мађарским језиком, док су Моника Хуцану (Monica Huțanu) са Филолошког факултета у Београду и Анамарија Сореску-Маринковић (Annemarie Sorescu-Marinković) из Балканолошког института САНУ представиле рад о проблематици језичког планирања корпуса, анализирајући 39 бројева прве периодичне публикације штампане у Источној Србији, „Vorba noastră”, од 1945. до 1949. на локалном варијетету влашке заједнице, намењене самој заједници. Габријела Виолета Адам (Gabriela Violeta Adam), са Института за лингвистику и књижевну историју „Секстил Пушкарију” Румунске академије у Клужу, анализирала је специфичности глаголске флексије влашких говора између Мораве, Дунава и Тимока на основу теренске грађе, док су Симона Попов и Марина Колесар са Универзитета у Београду анализирале језичке калкове у штампи на румунском језику у Војводини. Минерва Трајловић-Кондан и Мирела Беллада са Универзитета у Београду саопштиле су рад о лексичким интерференцијама румунских говора у Војводини са српским језиком на основу анализе материјала прикупљеног у директном теренском истраживању током претходне две деценије.

У неколико одвојених секција посвећених лингвистици и дијалектологији изложено је још 14 радова. Михаела Георге (Mihaela Gheorghe) са Универзитета Трансилванија у Брашову бавила се релативним конструкцијама у савременом румунском, Тимеа Просан (Timea Prosan), такође са Универзитета Трансилванија у Брашову, испитивала је прагматичке особености корелативних конструкција у савременом језику штампе. Флорина-Марија Бачила (Florina-Maria Băcilă) са Западног универзитета у Темишвару говорила је о генитиву суперлатива у поезији Трајана Дорзе (Traian Dorz), док се Елена-Камелија Забава (Elena Cameila Zăbavă) са Универзитета у Крајови бавила питањем ономастике у роману *Mușchetarii în Balcani*, G. Vanee. Предраг Мутавцић са Универзитета у Београду је изложио рад о темпоралним фразеолошким конструкцијама у савременом румунском и њиховим еквивалентима у грчком и српском, док је Николаје Станчу (Nicolae Stanciu) са Универзитета Св. Кирил и Методије у Скопљу из фразеолошке перспективе анализирао туркијске елементе у румунском, македонском и српском језику. Симона Константиновић (Simona Constantinovici) са Западног универзитета у Темишвару разматрала је француско порекло именица са наставком *-etă* у контексту белетристике и/или штампе, закључујући да њихов број у румунском језику није велик, али да се затичу у различитим стиливима и регистрима комуникације. Михаела-Маријана Морков (Mihaela-Mariana Morcov) са Института за лингвистику „Jorgu Jordan – Al. Rosetti” Румунске академије у Букурешту анализирала је аспекте конкуренције рода и наставака

за множину средњег рода у дијалектима румунског језика, док је Оана Никулеску (Oana Niculescu), са истог института, саопштила запажања о фрикативним сугласницима у завршној позицији речи у мунтенском поддијалекту. Адина Кирила (Adina Chirilă) са Западног универзитета у Темишвару је анализираола преводилачка решења у преводу са старословенског на румунски за рукопис бр. 85, *Apostolul*, из 1646. године.

Низ радова био је посвећен анализама различитих лингвистичких алата, попут упитника, атласа и речника, доносећи нове увиде у више дисциплина. Космина-Марија Бериндеј (Cosmina-Maria Berindei) са Института за лингвистику и књижевну историју „Секстил Пушкарију” Румунске академије у Клужу представила је етнолингвистичку анализу фразеолошких јединица које се односе на извођење песме, а садржане су у одговорима на *Уйиџник VII – Музички инструменти* Музеја румунског језика. Саша Марјановић и Дејана Мирковић-Бирташић са Универзитета у Београду анализирали су седам српско-румунских речника у контексту теорије о лексикографским функцијама, док је Роберто Мерло са Универзитета у Торину анализирао елементе румунског језика и румунских дијалеката у *Етимолоијском рјечнику хрвајскога или српскога језика* Петра Скока. Атласом се бавила Розалија Колчар (Rozalia Colciar) са Института за лингвистику и књижевну историју „Секстил Пушкарију” Румунске академије из Клужа, указујући на народна веровања рефлектована у металингвистичким коментарима у *Новом румунском лингвистичком атласу* (NALR).

Приликом затварања конференције, додељене су посебне захвалнице студентима Студијске групе за румунски језик и књижевност за несебичан допринос у организацији и раду конференције. Висок научни квалитет прихваћених резимеа саопштења гарантовао је међународни састав Научног одбора конференције, који су чинили угледни стручњаци из Србије, Италије, Румуније, Шпаније, Немачке, Пољске, Француске и Хрватске. Крајем 2023. године у издању Филолошког факултета у Београду објављен је тематски зборник *Limba, literatura și cultura română: provocări și perspective* (ISBN 978-86-6153-730-1) који су уредиле Мирјана Ћорковић, Моница Хуцану, Мариана Дан, Минерва Трајловић-Кондан, а који је обухватио 23 прилога – студије проистекле из саопштења са истоимене конференције. Публикација је доступна у штампаном облику у бројним библиотекама у Србији и иностранству, као и у дигиталној верзији, у отвореном приступу DOI репозиторијума Филолошког факултета Универзитета у Београду: doiFil / Faculty of Philology, University of Belgrade (bg.ac.rs).

Филолошки факултет Универзитета у Београду матична је институција у Србији за област румунистике, на којој је шездесет генерација студената до сада имало прилику да упозна овај суседни језик и културу. Академски и свечани тон Међународне научне конференције, као и

висок квалитет прилога у публикацији *Limba, literatura și cultura română: provocări și perspective*, реноме њихових аутора, углед међународног уређивачког одбора, као и 46 рецензената из 10 европских земаља, уједно су повезали Филолошки факултет Универзитета у Београду у размени научних идеја и резултата са истраживачима и сличним истраживањима у Европи, додатно доприносећи његовом угледу на националном, регионалном и међународном плану.

Др Мирјана Ђорковић је запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду од 2000. године, а на месту доцента на Групи за румунски језик и књижевност је ангажована од 2015. године. Дипломирала је румунски језик и књижевност на истом факултету 2000. године, где је потом магистрала (2008) и докторирала (2014). У настави и истраживањима је заинтересована за интердисциплинарни приступ, који је заједнички именован свих тема којима се до сада бавила у области румунистике, студија мањине као и студија из области културе сећања. Учествоје као члан или координатор у националним и међународним научним пројектима, као и у пројектима размене у области филолошких наука и румунистике.

Phd Mirjana Ćorković has been working at the Faculty of Philology of the University of Belgrade since 2000, and has been an assistant professor in the Department of Romanian Studies since 2015. She graduated in Romanian Language and Literature in 2000 from the same Faculty, where she later obtained her Master's degree (2008) and Ph.D. (2014). Her teaching and research interests focus on an interdisciplinary approach, which serves as a common thread through all the topics she has explored in the field of Romanian Studies, Minority Studies, and Memory Studies. She participates as a member or coordinator in national and international scientific projects, as well as in exchange projects in the field of philological sciences and Romanian studies.

<https://orcid.org/0000-0001-8678-2346>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.en>).